

Особено мнение
на съдия Емилия Друмева по к.д. № 5 от 2009 г.

Не подкрепям решението в частта по оспорването на 8 % бариера за коалициите (чл. 6, ал. 6 от ЗИНП), защото считам, че не са налице ясни и убедителни правни аргументи за противоконституционност на посочената разпоредба. Действащата българска Конституция, както и повечето конституции по света, не познава „коалиции“ – нито като понятие, нито като форма на политическо сдружаване на гражданите; коалиции просто няма в конституционното пространство. Единствената форма на сдружаване с политическа цел, която Конституцията съдържа и регулира, са политическите партии. На конституционно равнище се дефинира същността и предназначението на политическите партии – те съдействат за формирането и изразяването на политическата воля на гражданите (чл. 11, ал. 3, изр. 1), организират разпокъсаните индивидуални мнения и идеи и ги превръщат в работещ канализиран волеви поток, който дава легитимност на избрания парламент и останалите държавни органи. Конституцията дори забранява други форми на сдружаване на гражданите – синдикати, сдружения с нестопанска цел, да си поставят политически цели и да извършват политическа дейност, присъщи само на политическите партии (чл. 12, ал. 2). Конституцията залага на политическия плурализъм (чл. 11, ал. 1), т.е. на много партии, които посредничат в изразяването на идеите от целия спектър на обществото. За многото партии Конституцията съдържа ясни и стриктни принципи, а детайлите по тяхното функциониране, образуване и прекратяване възлага на законодателя (чл. 11, ал. 3, изр. 2). Понастоящем действа Законът за политическите партии (ЗПП, трети поред от 1990 г. насам), съгласно който създаването, респ. прекратяването на политическите партии минава през съдебно охранително производство, партиите се вписват в специален съдебен регистър, от който момент нататък придобиват качеството на юридическо лице. Политическите партии по начало трябва да участват в избори – в противен случай законодателството предвижда санкции, вкл. и прекратяване на партията. Създаването и дейността на политическите партии е предмет на контрол за съответствие с Конституцията, осъществяван от Конституционния съд. Политическите партии, независимо от участието им в избори, ежегодно се отчитат пред Сметната палата относно финансирането им. За коалициите обаче, законодателството не съдържа такива изисквания. Споменатите в Закона за избиране на народни представители (ЗИНП) коалиции са „предизборни коалиции“ (§ 1, т. 3 от ДР). За тях никой закон не изисква охранително съдебно производство при

създаването/прекратяването им; за предизборните коалиции се представя решението за образуване, подписано от ръководствата на включените партии (чл. 40, ал. 2 Закона за местните избори). Коалициите нямат статута на политически партии; нямат и своя банкова сметка за приходите и разходите в предизборната кампания, необходима за контрола пред Сметната палата, а ползват сметка на някоя от съставлящите я партии (чл. 71, ал. 8 от ЗИНП).

Тези и други съществени различия между политически партии и коалиции (предизборни) представляват основание за различното им третиране от законодателя. Във фокуса на настоящия конституционноправен спор са предвидените от ЗИНП различни изборни бариери – за политически партии 4 %, за коалиции – 8 % на национално равнище. По начало такива бариери са присъщи само на пропорционалните изборни системи и целят интегриращ ефект - да се избегне раздробяването на гласовете като пречка за постигането на обща воля за управление на държавата. Заслужава отбелязване, че относно партии и коалиции ЗИНП съдържа същото съотношение 4 : 8, т.е. 1 : 2 и в други правни конструкции, които обаче, не се оспорват: изискваният депозит за коалиции е два пъти по-голям от депозита за партии (чл. 49, ал. 2, т. 2); таванът за допустимото по закон финансиране на коалиции е два пъти по-висок от тавана за политически партии (чл. 72). Следователно ЗИНП е последователен като съдържа едно и също взаимоотношение между партии и коалиции в няколко различни правни конструкции, от които обаче, само тази за бариерата се оспорва.

Фактът, че измененият ЗИНП с 8 % бариера за коалициите влезе в сила 2 месеца преди парламентарните избори, е укорим от всички гледни точки. Но самото различно третиране на политически партии и коалиции в редица конструкции на закона, в т.ч. и по-високата бариера за коалициите не е чуждо на съвременния конституционализъм (Италия, Русия, Турция и др.), стига да служи на легитимна цел и да се преценява в цялостната политическа картина, в който смисъл е и практиката на Европейския съд по правата на човека (*Yumak a. Sadak v. Turkey*, 10226/03, 2008).

Поради всичко това считам, че оспорването на 8 % бариера за коалициите по ЗИНП не намира опора в Конституцията и законовата уредба не е противоконституционна.

Съдия: Емилия Друмева